

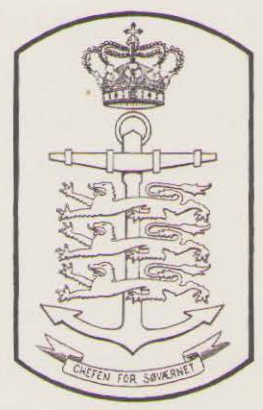
FORTROLIGT

ORIENTERING

58/1970

x 302253 679

af

Viceadmiral S. Thorsen

~~FORTROLIGT~~

CHEFEN FOR SØVÆRNETS FOREDRAG

I

SØE-LIEUTENANT-SELSKABET DEN 13 MARTS 1969.

xnr. 41/50

Sideantal: 19

Ö R I E N T E R I N G .

Jeg takker for den lejlighed, der er givet mig til at tale i det høje Selskab. Selv om meget af det, jeg vil sige er uklassificeret, må man dog betragte min orientering som i sin helhed FORTROLIG.

Jeg vil være rede til at modtage spørgsmål - også uden for de flg. emner - og søge sådanne besvaret, eventuelt med assistance fra Søværnsstaben.

DEN UDENRIGSPOLITISKE SITUATION.

Det synes mig naturligt indledningsvis at berøre den udenrigspolitiske og strategiske situation, men det bliver kun en ganske kort omtale. Thi der er generelt ikke store forandringer at påpege, siden jeg havde æren i fjor at fremsætte nogle strategiske betragtninger her i det høje selskab.

Derimod finder jeg, at flere af de formodninger vedr. Warszawa-pagtens potentiel og aktivitet, jeg dengang fremsatte, er blevet bekræftet.

Som året 1967 for eftertiden især vil være karakteriseret af 6-dages-krigen mellem Israel og Ægypten - en begivenhed, hvis konsekvenser jo stadig mærkes, og hvis strategiske resultater næppe endnu helt kan overskues - så vil 1968 fortrinsvis huskes på grund af den sovjetiske besættelse af Tjekkosllovakiet.

Jeg skal ikke her analysere denne begivenhed nærmere, men for så vidt de rent militære aspekter angår blot bemærke:

- for det første, at Sovjet demonstrerede evne til stor militær mobilitet og til under dække af manøvrer at bevare det taktiske overraskelsesmoment, og
- for det andet, at der for vort og øvrige NATO-landes vedkommende fandtes anledning til afprøvning af en række beredskabsbestemmelser, hvorved enkelte mangler afsløredes.

././.

I øvrigt kan det være på sin plads her at fremhæve, at også denne krise understregede betydningen af en god og omfattende overvågning.

Det vil være ukorrekt at hævde, at situationen nu - efter at begivenhederne omkring besættelsen af Tjekkoslavakiet er kommet lidt på afstand - bærer det samme præg som før af en vis afspænding.

Men på den anden side søges en politisk skærpelse undgået og en normalisering gradvist tilstræbt mellem Øst og Vest.

I strategisk henseende kan jeg vist bedst resumere situationen med følgende:

Omend der ikke er nogen akut udenrigspolitisk krise indenfor det europæiske område, består der risiko for, at uro andre steder i verden kan brede sig hertil med fare for konflikt.

Vi må stadig have for øje, at der i Østeuropa i vor nærhed er placeret overordentlig stærke militære styrker af alle værn, og at der af Sovjet i de senere år er foretaget en ganske betydelig maritim opbygning.

Denne opbygning og Sovjets aktiviteter til søs antyder en bemærkelsesværdig forståelse for sømagtens væsen og en maritim strategis muligheder.

Dette vil sige, at der såvel overraskende som i forbindelse med en udenrigspolitisk klimaforsværing kan udvikle sig en militær trussel mod os.

Som forebyggelse mod en sådan udvikling er et årvågent og effektivt beredskab nødvendigt, og det må bl.a. baseres på en slagkraftig flådestyrke. Situationen maner til, at man på ansvarligt hold er opmærksom på Danmarks maritime position.

ORGANISATION.

Herefter skal jeg belyse en række af de vigtigste problemer indenfor Søværnet og begynder med det organisatoriske område.

Ved begyndelsen af 1968 var adskillige projekter vedr. en udviklingsbestemt omlægning eller tilpasning af Søværnets organisation under behandling, og der regnedes med en travl periode for at overholde en af Søværnskommandoen planlagt tidsramme.

Der skabtes nogen usikkerhed heri, da spørgsmålet om en ny forsvarsordning i årets første del dukkede op. Det vil erindres, at der allerede i slutningen af 1967 bebudedes en udvalgsundersøgelse af spørgsmålet om forsvarsledelsens struktur, uden at der angaves nogen termin -

././.

ligesom der ej heller var formuleret noget kommissorium. Ordet enheds-
værn blev benyttet, men som bekendt har den tidligere Forsvarsminister
senere - bl.a. i Krigsvidenskabeligt Selskab - udtalt, at denne betegnelse
var misvisende. Det var ledelsesstrukturen samt evt. sammenlægninger
på særlige områder, man havde i tankerne.

Efter regeringsskiftet opstod der nogen debat om sagen, og re-
geringen fandt sig af politiske grunde foranlediget til at iværksætte og
fremskynde behandlingen.

I april 1968 drøftede Forsvarsministeren forskellige problemer
vedr. forsvarsordningen med Forsvarsstyrelsen, og i særlig grad blev
spørgsmålet om enhedsværn og enhedsledelse bragt frem på grund af den
politiske debat, som var begyndt om dette.

Forsvarsstyrelsen frarådede stærkt at foretage gennemgribende
ændringer uden tilbundsgående undersøgelser af en organisation, som på
mange områder var god og under yderligere forbedring.

I denne forbindelse vil jeg gerne fremhæve, at der for så vidt
værnene angår ikke forelå noget sagligt begrundet behov for omlægninger
udover, hvad der allerede var taget op til behandling. Hvad den fælles
planlægning angår, kunne det imidlertid være ønskeligt at søge forbedrin-
ger gennemført, når kræfterne tillod dette.

Søværnets nuværende organisation baserer sig som bekendt i ho-
vedtræk på de meget grundige undersøgelser og overvejelser, som foreto-
ges af Forsvarskommissionen af 1946, samt på de justeringer, som gennem-
førtes i 1960, og endelig på de senere iværksatte rationaliseringer.

Blandt sidstnævnte må der især nævnes oprettelsen af Søværnets
Materielkommando og den derunder igangværende integration af de gamle tek-
niske tjenester, samt den forestående etablering af Søværnets Inspekto-
rat- og Skolekommando.

Disse rationaliseringer baserer sig på dybtgående undersøgelser
iværksat efter den såkaldte tilpasning i 1966, og de blev forberedt under
medvirken af Administrationsrådet.

Lad mig nævne, at de hidtil foretagne rationaliseringer inden-
for de senere år har medført en personelreduktion på ca. 200 værneplig-
tige befalingsmænd og menige samt ca. 250 civile funktionærer og arbej-
dere, idet dog en del af de militære besparelser som planlagt er udnyt-
tet i forbindelse med den fortsatte opbygning.

Derudover kan jeg nævne, at en prognose, som nylig er forelagt
mig, antyder en yderligere personelreduktion på et betydeligt højere tal
under den fortsatte integrering af den tekniske tjeneste.

En stor del af de foretagne tilpasninger må tilskrives initiativ fra Søværnskommandoens side, ikke mindst efter at den i 1964 fik overdraget direkte kontrol med og ansvar for driftsbudgettet.

Den form, Søværnets organisation således er ved at antage, må jeg betegne som særdeles hensigtsmæssig og effektiv såvel i teknisk, personelmæssig og økonomisk henseende som på det operative område, idet en hurtig iværksættelse af krigsorganisationen er mulig uden omlægninger.

Organisationen rummer klare ansvarslinier, og den sikrer indenfor de givne rammer en maritim faglig vurdering og afvejning af alle med opbygning af kampklare flådestyrker forbundne problemer, ligesom den tilgodeser en effektiv uddannelse og træning af de udrustede styrker.

Dette betyder, at jeg fortsat bedømmer den gældende værnsorganisation som værende sund og god. Jeg kan imidlertid - som allerede nævnt - erkende en vis mangel, når det drejer sig om den centrale fællesværnsplanlægning, og på dette område vil en forbedring være ønskelig.

Efter at sagen om en ny ordning var taget op, udarbejdede Forsvarsministeriet i løbet af forsommeren 1968 en række skitser til en trinvis reorganisering af Forsvaret.

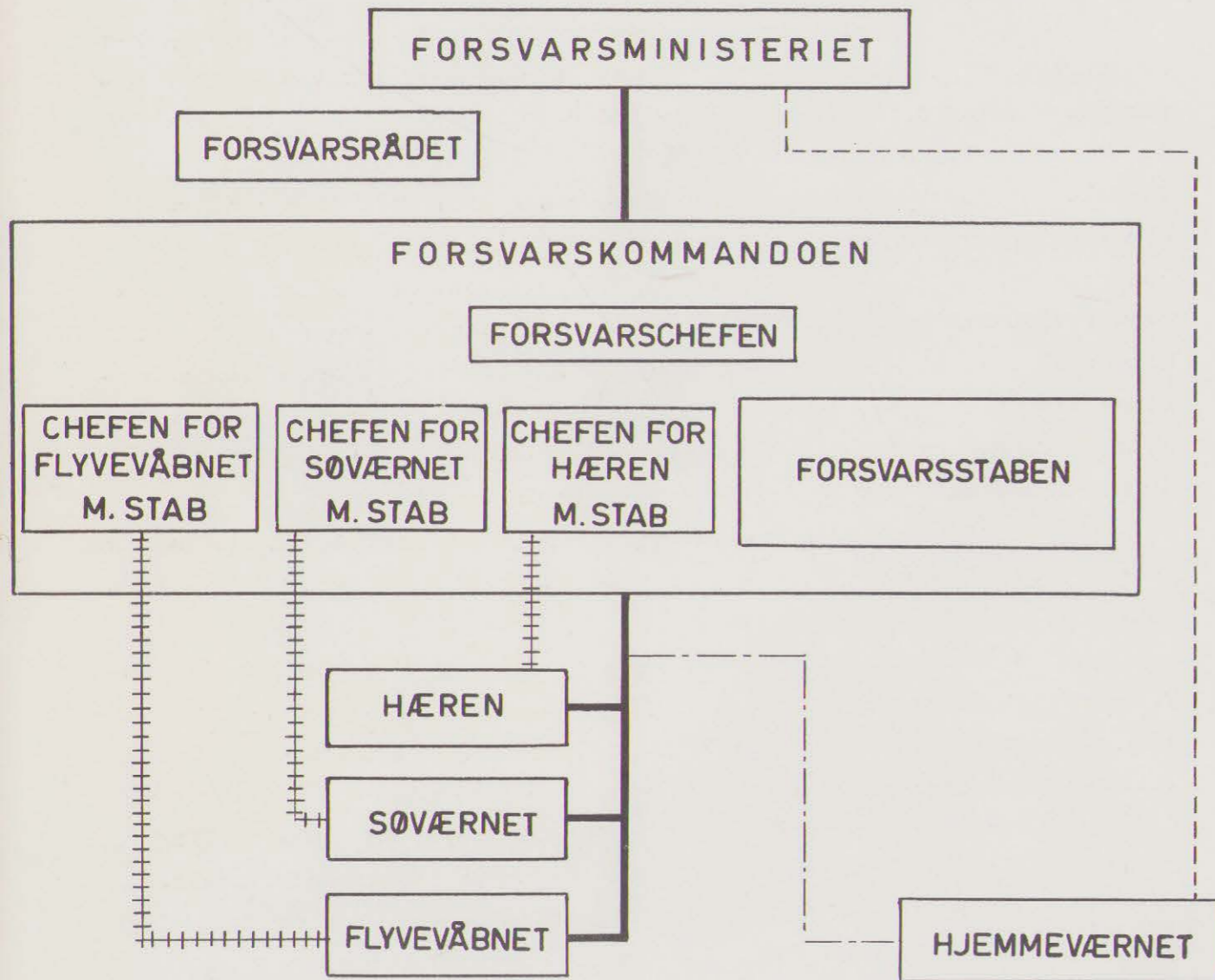
Disse skitser førte hen mod en - tilsyneladende forlods fastlagt - løsning, der i hovedprincippet var udformet som én samlet ledelse for de tre værn og andre myndigheder, idet Forsvarschefen herefter fik fuld kommandomyndighed over Forsvaret. Forsvarsstaben og værnskommandoerne var sammenlagt i en Forsvarskommando, medens Forsvarsstyrelsen var bortfaldet og erstattet af et Forsvarsråd med en udvidet medlemskreds. Værnenes øvrige kommandomyndigheder og institutioner var med enkelte undtagelser bevaret i nuværende form, men underlagt Forsvarskommandoen direkte. Den operative føring, herunder nyordningen med Chefen for Forsvarets operative Styrker, skulle forblive uændret.

På et møde hos Ministeren i maj 1968 fremhævede Forsvarsstyrelsen, at den skitserede løsning savnede grundlag i omhyggelige analyser, og Styrelsen frarådede at basere en nyordning på et så løst grundlag.

Imidlertid ønskede Forsvarsministeren, at Departementet skulle udarbejde udkast til lovforslag på det nævnte grundlag. Retningslinierne for dette arbejde havde forinden været drøftet med Forsvarsstyrelsen, derefter bl.a. skriftligt atter at have peget på nødvendigheden af dybtgående undersøgelser - kunne gå ind for, at en ny forsvarslov byggede på en kommandomæssig enhedsledelse og skulle åbne mulighed for størst mulig integration inden for Forsvaret, men ikke af Forsvaret. Forsvarsstyrelsen blev i øvrigt anmodet om at bidrage til affattelsen af de lovpara-

Fig.1

Skitse over lovforslagets organisation af FORSVARETS ØVERSTE LEDELSE, jf. forslaget §3.

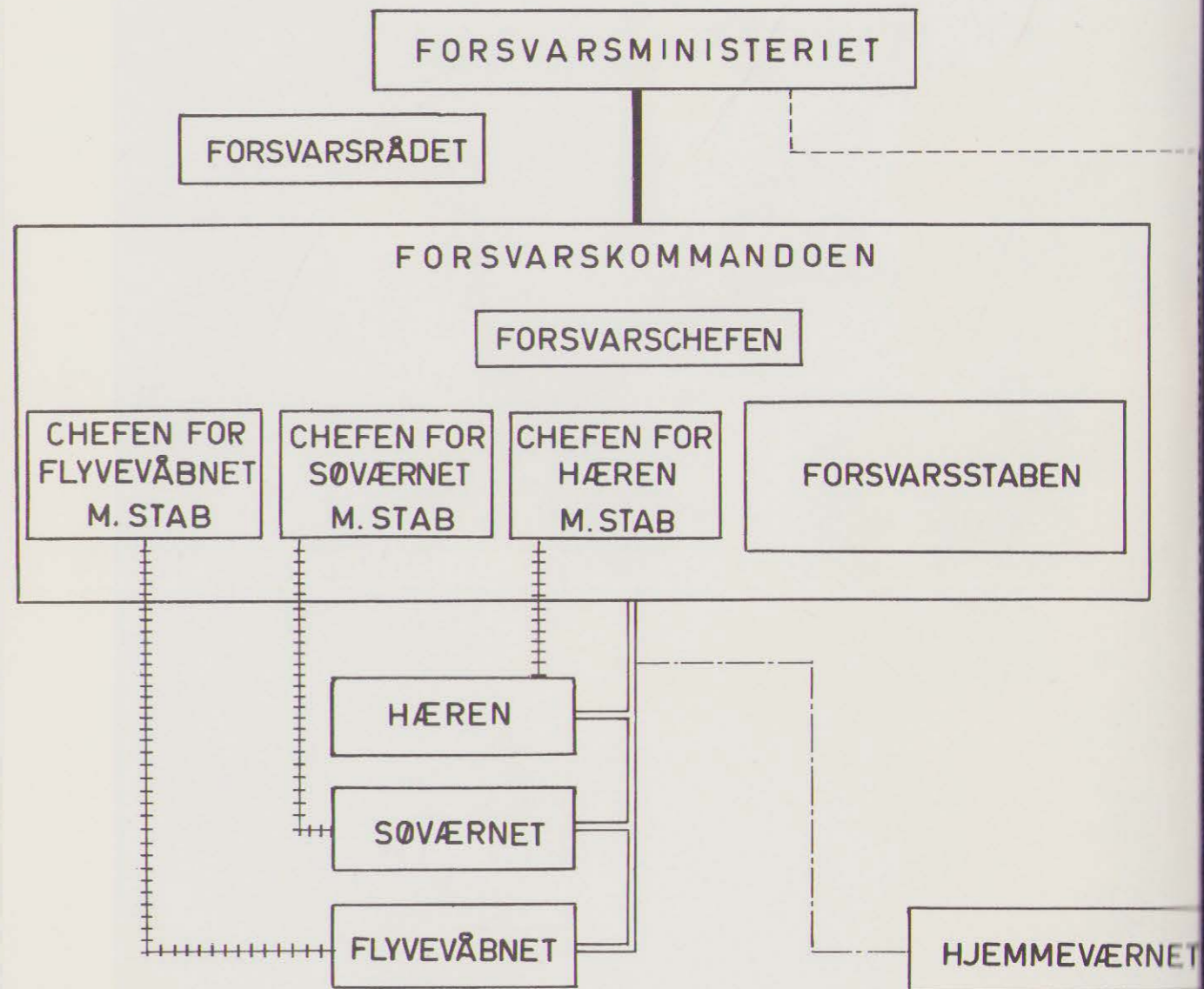

- fuld kommando
- +++++ inspektion og uddannelse
- administration og forvaltning
- forsvarsberedskab og -planlægning

Forsvarsrådet er rådgivende for forsvarsministeren.

Fig.2

Skitse til Forsvarsstyrelsens forslag til organisation af FORSVARETS ØVERSTE LEDELSE, jf. forslaget §3.

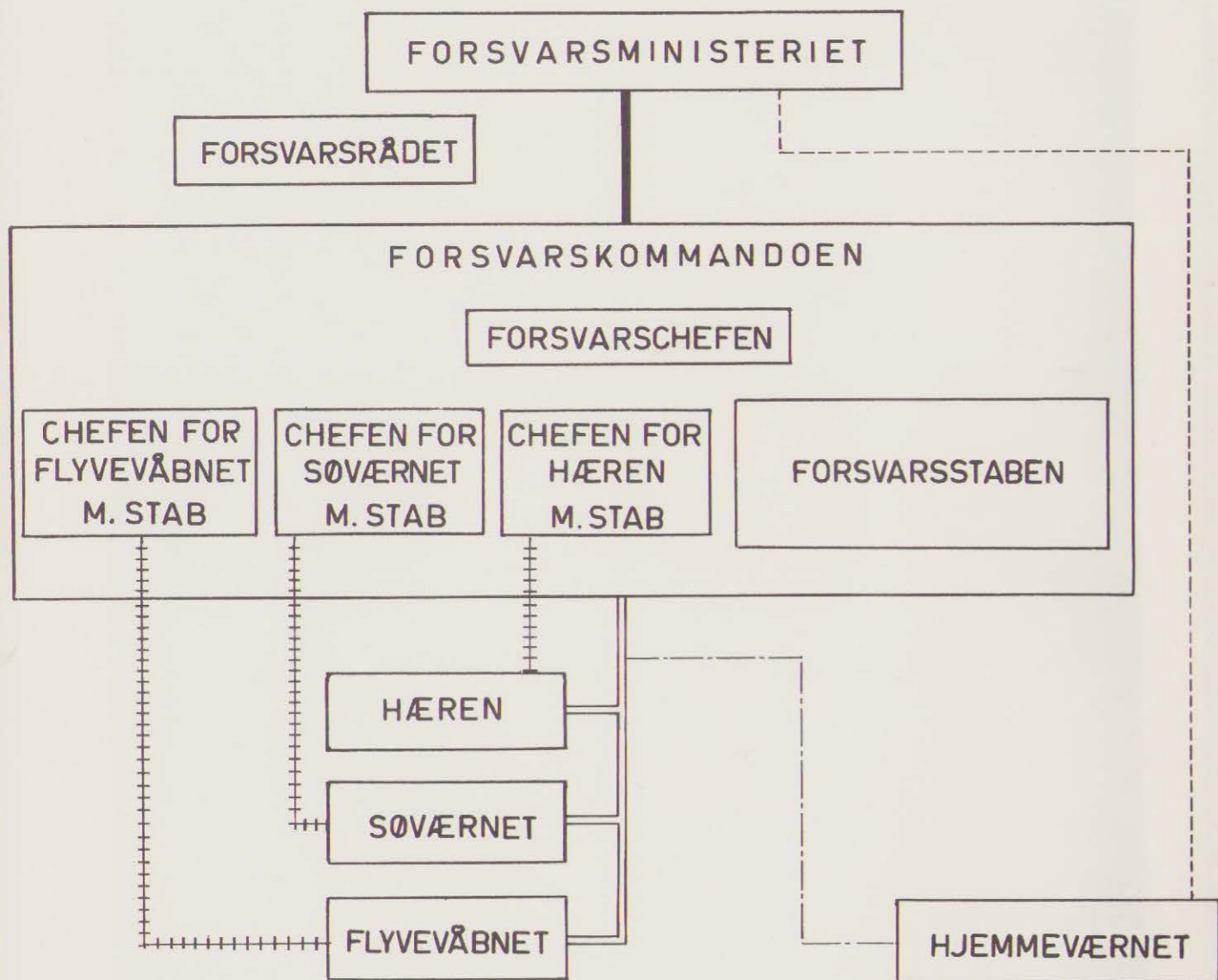

- fuld kommando
- ===== operativ ledelse
- +++++ kommando minus operativ ledelse med ansvar over for FC
- administration og forvaltning
- forsvarsberedskab og -planlægning

Forsvarsrådet er rådgivende for Forsvarsministeren

Fig.2

Skitse til Forsvarsstyrelsens forslag til organisation af FORSVARETS ØVERSTE LEDELSE, jf. forslagets §3.

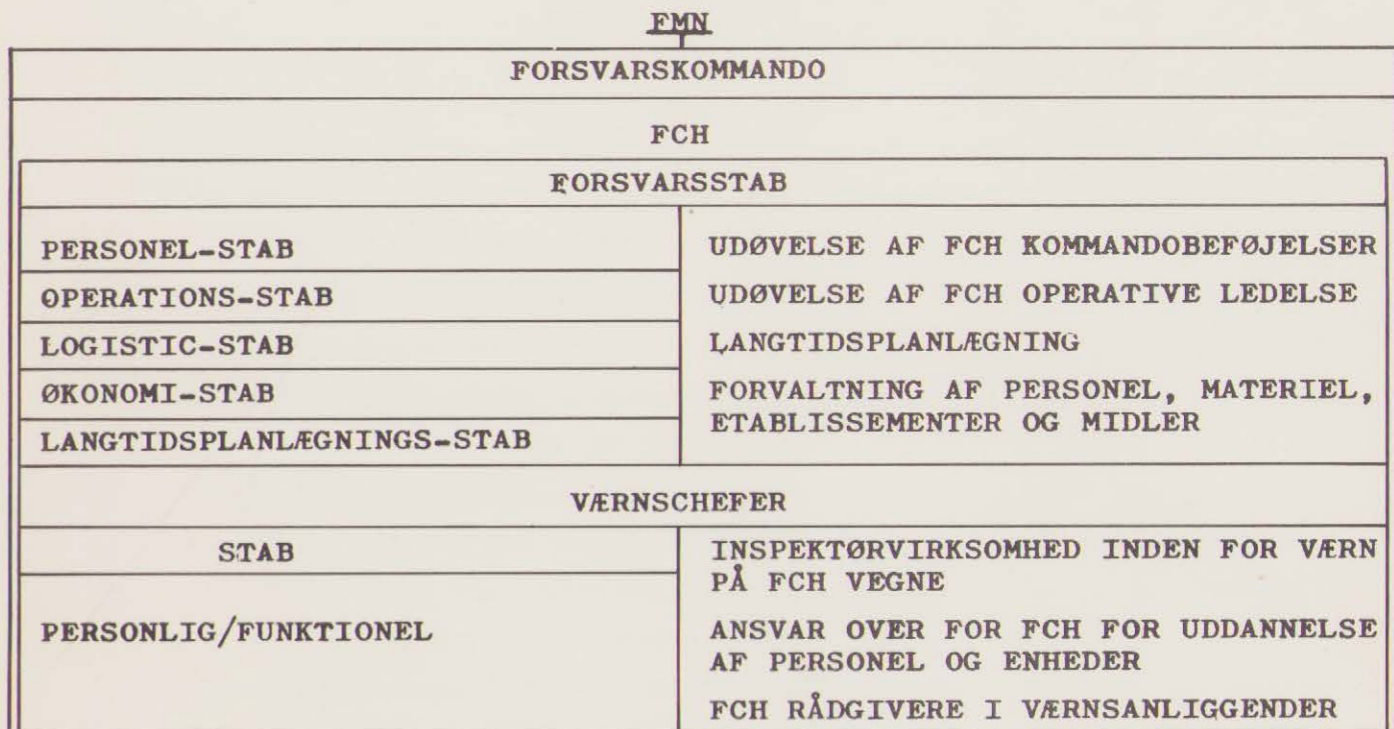

- fuld kommando
- ===== operativ ledelse
- +++++ kommando minus operativ ledelse med ansvar over for FC
- administration og forvaltning
- forsvarsberedskab og -planlægning

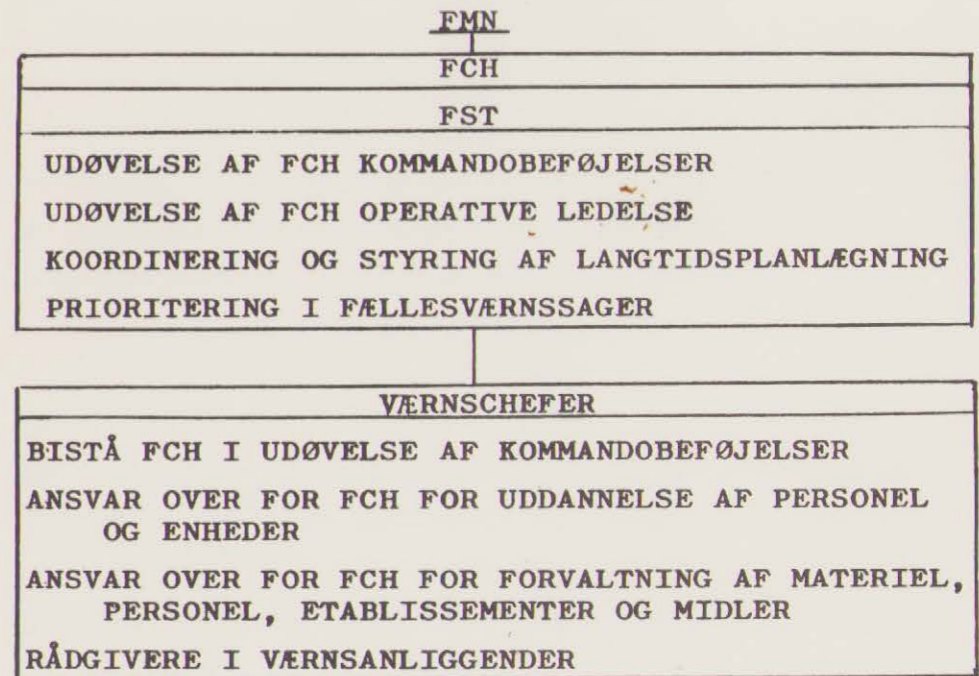
Forsvarsrådet er rådgivende for Forsvarsministeren

Fig.3

FMN LOVUDKAST

FSS - ÆNDRINGSFORSLAG

graffer, som omhandlede styrkemål, og fik besked på at belyse og evt. nedsættelse af tjenestetiden.

I september 1968 fremkom Ministeriets lovudkast, som Forsvarsstyrelsen fandt gik for vidt med hensyn til centralisering, og organisatoriske sammenlægninger og ændring i ressortfordeling i øvrigt.

Under en drøftelse af sagen fastholdt Styrelsen sin opfattelse og udarbejdede derefter på Ministerens anmodning et alternativ til lovudkastets paragraffer vedr. centralledelsen.

Forsvarsstyrelsen var under de givne omstændigheder enig om at foreslå, at Forsvarschefen fik fuld kommando over Forsvarets militære myndigheder og herunder direkte udøvelse af operativ ledelse, samt at Forsvarschefen, bistået naturligvis af Forsvarsstaben, skulle lede den egentlige langtidsplanlægning, foretage prioritering ved fordeling af midler og kontrollere disses anvendelse m.v. Endvidere skulle værnscheferne indenfor en forsvarskommando bistå Forsvarschefen i kommandoudøvelse og have ansvar for uddannelse samt forvaltning af personel, materiel og etablissementer og de hertil afsatte midler.

Dette forslag fremsendtes 20 september, men blev nogle dage senere afvist af Regeringen, og lovforslaget fremsattes derefter i Folketinget.

Organisationen af Forsvarets øverste ledelse efter lovforslaget vises skitse-mæssigt på figur 1. De, som kender problemerne, vil kunne slutte, at lovforslaget, der centrerer så megen myndighed og især detailansvar hos Forsvarschefen, kolliderer med de seneste erfaringer inden for værnene og er i modstrid også med de erfaringer og den udvikling, der er sket inden for øvrige områder af Stats- og Civiladministrationen.

Forsvarsstyrelsens alternativ ses på figur 2. Forskellen ligger, som det ses, i indholdet af de viste kommandolinier.

Den principielle forskel mellem Forsvarsministeriets og Forsvarsstyrelsens forslag er søgt tydeliggjort på figur 3, hvoraf vil fremgå, at Styrelsen har tilstræbt at tage hensyn til forskellen mellem værnene og dermed søgt at fastholde et klart systemansvar med hensyn til styrkeproduktion.

Under behandlingen i Folketinget er der af det nedsatte udvalg hidtil fremsat godt 50 spørgsmål, som for størstedelens vedkommende er besvaret af Ministeriet, til dels med bistand fra Forsvarschefen og værnene.

Endvidere har værnscheferne hver for sig fremsat udtalelser om forslaget, og disse er forelagt Folketingsudvalget, som desuden har aflagt besøg ved værnskommandoerne, og det har haft samråd med Forsvars-

chef og Forsvarsminister.

Såvel efter Forsvarsministeriets som Forsvarsstyrelsens forslag bibeholdes værnernes øvrige myndigheder stort set som nu. For Søværnets vedkommende betyder dette bl.a., at opbygningen af Søværnets Materielkommando fortsætter som planlagt, og at inspektørfunktioner og specialskolerne udskilles herfra. De store opgaver, Søværnet i denne forbindelse er stillet over for at skulle løse, er således uændrede.

Det kan i øvrigt bemærkes, at en betænkning, vedrørende den organisatoriske placering af den fremtidige inspektørvirksomhed samt af specialskole- og hovedskolevirksomheden i Søværnet er fremsendt til Forsvarsministeriet i oktober 1968 med indstilling, at der oprettes en ny kommando, benævnt Søværnets Inspektorat og Skolekommando, eller forkortet SIK.

Det har dog ikke været tanken at indordne Søværnets Officersskole og Søværnets Specialofficersskole i denne nye kommando.

Til nærmere behandling af forslaget er der etableret en "Søværnets Koordinator ved Reorganiseringen af Søværnets Inspektør- og Uddannelsesvirksomhed", forkortet SKIU.

Forsvarsministeriet har godkendt oprettelsen af SIK og har udbedt sig et samlet forslag omfattende bemanning, bygninger og bekostning. Ministeriet ønsker også, at den godkendte hovedmodel for Søværnets Inspektorat og Skolekommando kan indpasses i den nye Forsvarsordning.

Koordinatoren er i gang med løsningen af disse problemer, og hans arbejdsplan er netop modtaget.

Ændringerne i Forsvarets øverste Ledelse vil naturligvis - hvis loven vedtages - medføre store omlægninger i Forsvarsstaben og værnstaben. I Søværnskommandoen har vi naturligvis gjort os mange tanker om, hvordan Søværnets øverste Ledelse fremover bedst indpasses i en nyordning.

Søværnsstaben har udarbejdet forskellige forslag til, hvordan Chefen for Søværnets stab bedst kunne tænkes organiseret. Bl.a. er det undersøgt, om Chefen for Søværnet, foruden at indgå i Forsvarskommandoen med en mindre personlig stab, også kunne tænkes placeret som Chef for Søværnets Inspektorat og Skolekommando, således at han direkte kunne udnytte den deri placerede ekspertise.

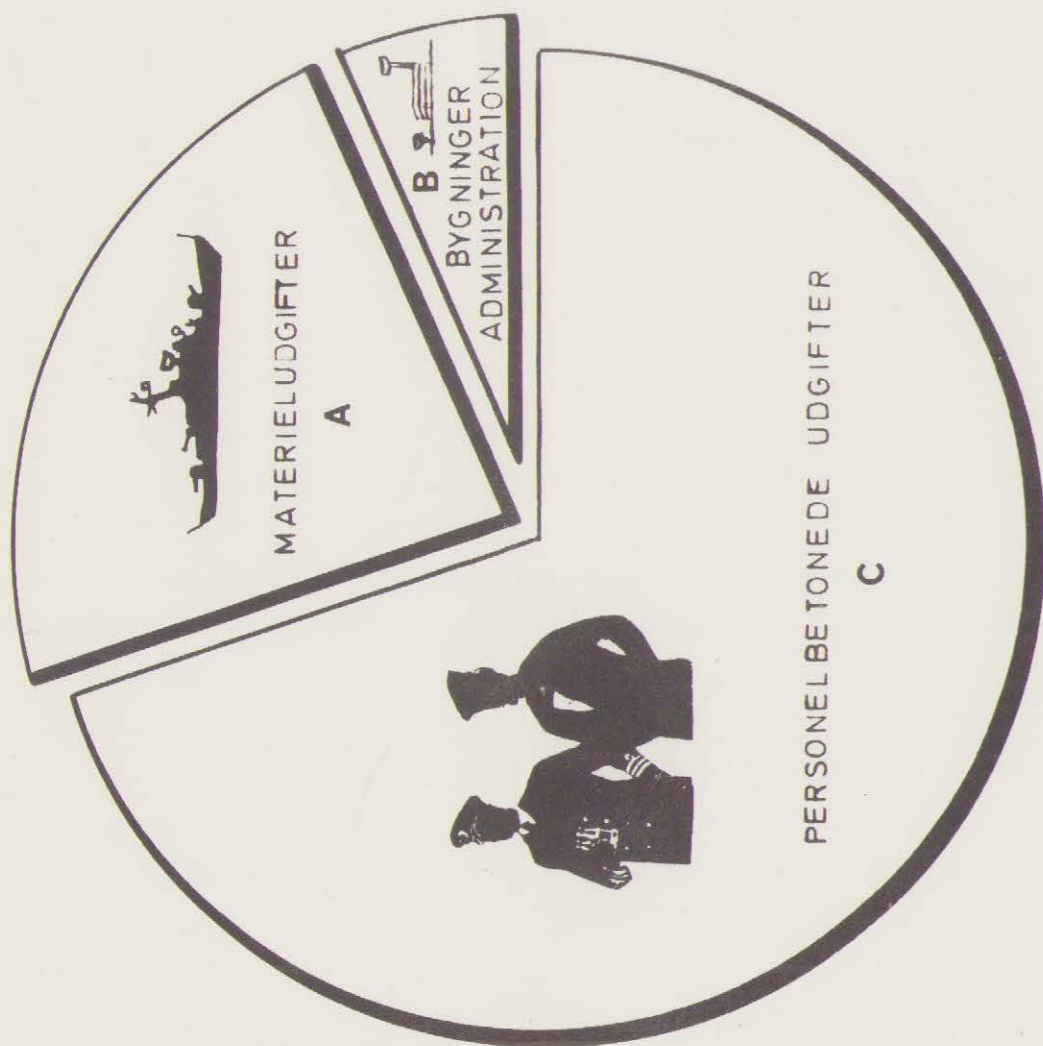
Alt taget i betragtning er det min opfattelse, at denne ordning under de nævnte omstændigheder vil være mest hensigtsmæssig, og organisationsprincippet er anskueliggjort på figur 4, der også antyder SIK's organisation.

Sammenfattende kan jeg sige, at den decentralisering, der har fundet sted i de senere år ved delegering af ansvar til værnkommandoen,

././.

SØVÆRNETS BUDGET 1968/69

	kr.	%
A MATERIELUDGIFTER	99,3 mil.	23,5
drift vedligeholdelse	81,4	19,2
anskaffelser	17,9	4,3
B BYGN. ADMIN. UDG.	27,7 mil.	6,5
bygningsudg.	21,0	5,0
administration	6,7	1,5
C PERSONELUDG.	297,5 mil.	70,0
løn militære	165,1	39,0
løn civile	85,1	20,0
tillæg m.v.	24,0	5,6
forplejning	23,3	5,4
D TOTAL	424,5 mil.	100,0

efter min opfattelse har været rigtig, og denne udvikling bør fortsættes. Forbedring af overledelsen med hensyn til fælles langtidsplanlægning samt fordeling og kontrol med tildelte midler ser jeg gerne indført på grundlag af nærmere undersøgelser.

ØKONOMI.

Lad mig herefter omtale de økonomiske forhold i Søværnet. Som bekendt baseres Søværnets virksomhed dels på de midler, der er til rådighed på vort driftsbudget, dels på den andel af det værnssfælles investeringsbudget, som kan tildeles Søværnet.

Søværnets driftsbudget består efter regulering for løn- og prisstigninger i forbindelse med Tillægsbevillingslov 1968/69 af et rammebeløb på 386,3 mill.kr., som sammen med forventede indtægter på ca. 38,2 mill.kr. giver Søværnet mulighed for at bruge ca. 424,5 mill.kr. i år, således som vist på figur 5.

Dette beløb er væsentligt højere end de 173 mill.kr., der angav rammen i 1960, men det har ikke større købekraft, idet den betydelige forøgelse kun er udtryk for løn- og prisstigninger i de forløbne år og for kompensation for forskellige meromkostninger.

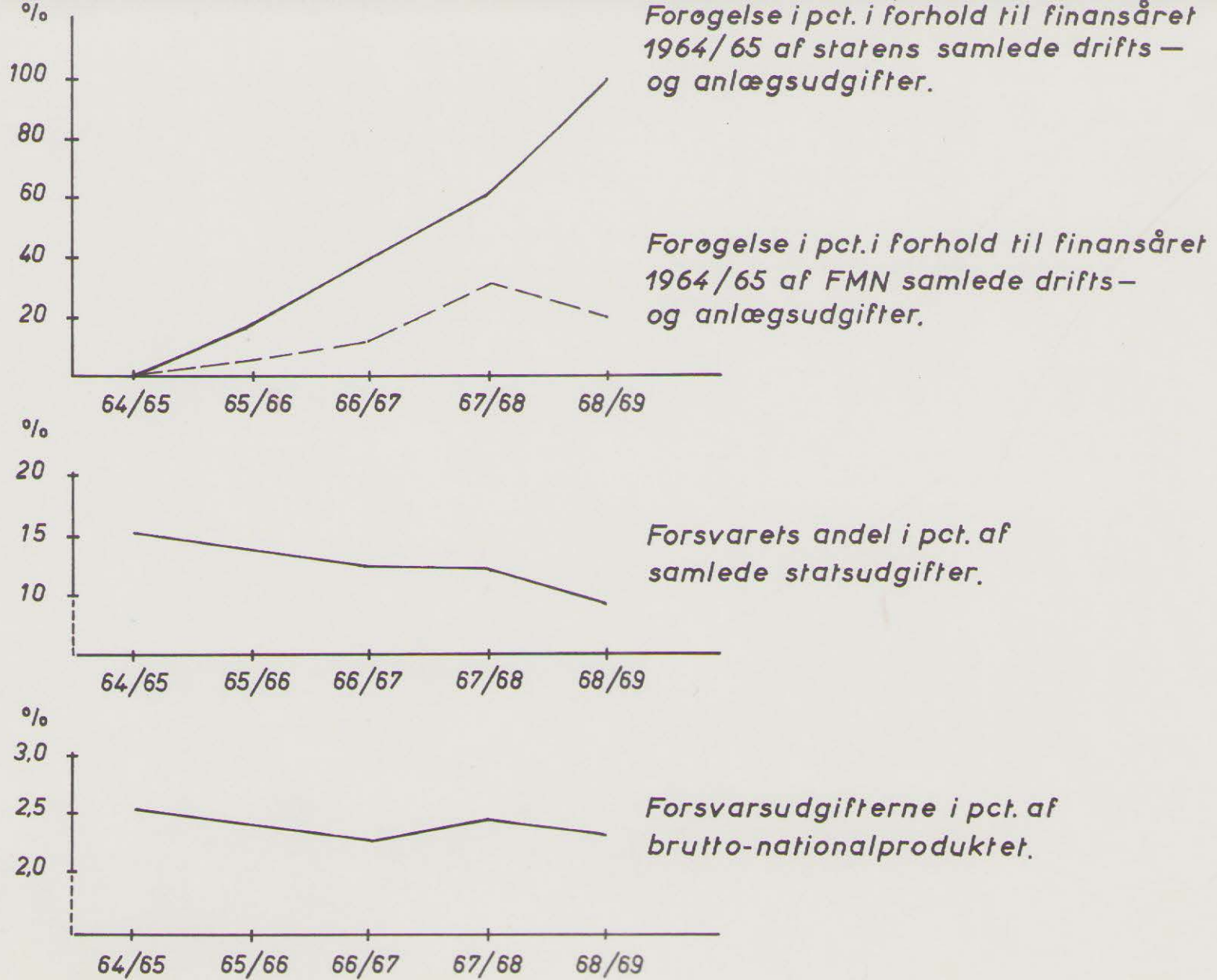
Da Regeringen generelt har reduceret statsbudgettet med 2%, og da det herudover som en engangsforanstaltning i 1968/69 blev pålagt Forsvaret at spare 125 mill.kr., er der reelt tale om, at realværdien af driftsbudgetterne er reduceret.

På figur 6 anskueliggøres den samlede økonomiske udvikling i Forsvaret i forhold til statsbudgettet som helhed - baseret på oplysninger fra Ministeriet til Folketingsudvalget.

Reduktionerne i 1968/69 har begrænset mulighederne for at foretage visse mindre, men ønskelige anskaffelser, og da endvidere reguleringen af lønkontiene også i år har været betydeligt større end på materielkontiene, er det naturligt, at de personelbetonede udgifters relative andel nu er steget fra ca. 66% til 70%.

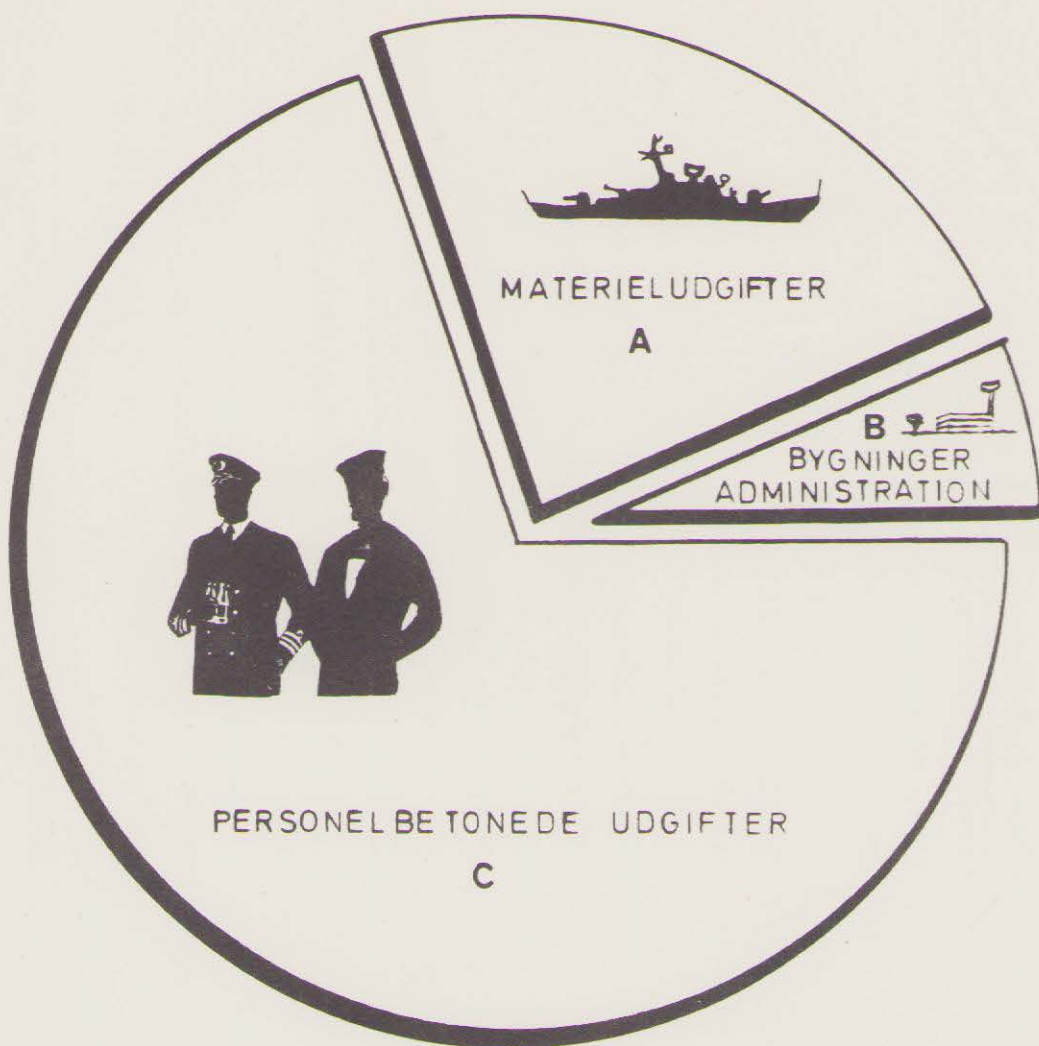
Materielkontienes andel er ca. 100 mill.kr. af de ca. 424 mill.kr., og af dette beløb må der reserveres ca. 81 mill.kr. til drift og vedligeholdelse af materiellet, medens kun 18 mill.kr. kan afsættes til forskellige materielanskaffelser.

Opretholdelse af Søværnets omfang er stærkt afhængig af de midler, som stilles til rådighed på investeringsbudgettet. Dette spørgsmål skal jeg komme tilbage til i forbindelse med omtalen af Søværnets materielsituation. Da den i 1960-loven angivne målsætning imidlertid endnu ikke er nået, vil jeg her understrege:

SØVÆRNETS BUDGET 1968/69

	kr.	%
A MATERIELUDGIFTER	99,3 mil.	23,5
drift vedligeholdelse	81,4	19,2
anskaffelser	17,9	4,3
B BYGN. ADMIN. UDG.	27,7 mil.	6,5
bygningsudg.	21,0	5,0
administration	6,7	1,5
C PERSONELUDG.	297,5 mil.	70,0
løn militære	165,1	39,0
løn civile	85,1	20,0
tillæg m.v.	24,0	5,6
forplejning	23,3	5,4
D TOTAL	424,5 mil.	100,0

At det er nødvendigt på driftsbudgettet at skaffe plads til moderniseringer og materielanskaffelser af mindre størrelsesorden,

at driftsbudgettet er forudsat at skulle dække udgifter ved Søværn opbygget til Forsvarslovens målsætning og at der følgelig vil blive stillet større krav til driftsmidlerne.

Af fordelingen af Søværnets udgift på de 3 hovedgrupper ses umiddelbart, at det ikke blot vil være betænkeligt at forøge de personelbetonede udgifters andel af det samlede budget; eventuelle yderligere midler til materielsektoren må tværtimod hentes i personalektoren.

Rationaliseringsbestrebelseerne i de forløbne år er da også gået ud på at begrænse de personelbetonede udgifter både for at frigøre personel til vigtigere opgaver og for at opnå besparelser.

Selv om de større omlægninger må besluttet på centralt plan, vil jeg gerne også ved denne lejlighed understrege, at vi bør være opmærksom på alle muligheder for rationaliseringer og navnlig overvåge, at tjenesten ved respektive tjenestesteder udføres med effektiv udnyttelse af personelle ressourcer men også med mindst mulig indsats af udgiftskrævende foranstaltninger.

Man bør huske, at cheferne for Flådens skibe og fartøjer samt Søværnets etableringer også har ansvar for den økonomiske forvaltning. Jeg må således se med megen alvor på forhold, hvor det måtte vise sig, at Søværnets personel til skade for Søværnet og Forsvaret har handlet på en måde, der berettiger Revisionsdepartementet og befolkningen til at betvivle militært personels evne og vilje til at administrere ansvarligt.

Arbejdstidsforkortelse og stjernedage samt nuværende ydelsesordning i øvrigt kan være vanskelig at administrere, men Søværnet må følge den almindelige udvikling i samfundet, og dette indebærer især krav om, at den reducerede arbejdstid anvendes effektivt, og at ydelsesordningerne benyttes efter hensigten, men ikke udnyttes.

Jeg er klar over, at cheferne i større udstrækning end tidligere belastes med personelproblemer af økonomisk rækkevidde, men for at kunne tilvejebringe de økonomiske muligheder for Søværnets fortsatte opbygning og af hensyn til dets renommé i almindelighed forventer jeg, at arbejdstid, frihed og ydelser i anledning af mertjeneste m.v. administreres fornuftigt, og at personellet af officersgruppen naturligt betragter sig som repræsentanter for arbejdsgiveren.

././.

MATERIEL.

Status og anskaffelsesplaner.

Styrkemålene, som i 1960 blev sat for Flådens opbygning, er som bekendt ikke blevet nået. Dette skyldes især, at en stærk udslidning og forældelse af Flådens materiel i løbet af 50'erne på grund af helt utilstrækkelige ordinære materielfornyelser havde en så omfattende udrensning til følge, at de omkring 1960 iværksatte skibbygningsprogrammer ikke fuldt ud kunne råde bod herpå. Hertil kommer nu, at våbenhjælpens bortfald for nærværende har reduceret mulighederne for nyanskaffelser, idet tanken om compensation endnu ikke er realiseret.

Efter at Forsvarsministeriet imidlertid i november 1967 havde meddelt, at der påtænkte en gradvis forøgelse af investeringsbudgetterne fra ca. 200 til ca. 400 mill.kr. om året, nedsatte Forsvarsstyrelsen en arbejdsgruppe, bestående af repræsentanter fra værn, Hjemmeværn og Forsvarsstab, som skulle udarbejde forslag til materielanskaffelser over en 20-års-periode. Det viste sig, at de ideale ønsker for denne periode androg ca. 9 milliarder kroner, medens der kun forventedes ca. 7,5 milliarder kroner til rådighed.

Det var derfor nødvendigt at nedskære samtlige værns ønsker. For Søværnets vedkommende forlængedes de ønskelige levetider for visse skibstyper for at nedsætte det årlige fornyelsesbehov samtidigt med, at kravene til de enkelte skibes egenskaber reduceredes. Endvidere udgik ønskelige, men mindre nødvendige nyanskaffelser, og en del anskaffelser forudsattes overført til driftsbudgettet.

Resultatet af denne tilpasning blev, at Søværnets behov i 20-års-perioden foreløbig er nedbragt med ca. 10%. Tilsvarende gælder stort set de øvrige værns og Hjemmeværns behov.

Efter Forsvarsstyrelsens direktiv har arbejdsgruppen nu udarbejdet et detaljeret program for de første 5 år inden for 20-års-planen, en plan for de næste 5 år og endelig en grov skitse for de sidste 10 år af denne periode. Forslaget til materielanskaffelser for finansårene 1968/69 til 1973/74 er fremsendt til Forsvarsministeriet og er forelagt Folketingets Forsvarsudvalg, som dog endnu ikke har taget stilling dertil.

Søværnets 5-års-program og efterfølgende 5-års-plan ~~er vist på~~ ~~figur 7. 5-års-programmet~~ forudsætter påbegyndelse af bygning af 8 torpedobåde som erstatning for FLYVEFISKEN-klassen og supplerings, 2 skibe som delvis erstatning for korvetterne af TRITON-klassen samt en minelægger som erstatning for LINDORMEN, og endvidere anskaffelse af ammunition og forskellige andre fornyelser. Programmet omfatter materiel for ~~mill.kr., eller~~ 26,8% af det samlede investeringsbudget, hvilket er noget

Søværnets større materielanskaffelser påregnet iværksat 1979 - 1988.

	<u>Antal:</u>
Undervandsbåd	2
Større enheder	2
Bevogtningsfartøj / minestryger	12
Torpedobåd	10
Depotskib	1
Lille minelægger	1
Tankfartøj	1

under Søværnets gennemsnitsbehov, som udgør 30,9% af det samlede forsvars behov. Grunden til, at Søværnet ligger lavere end ønskeligt er primært, at Flyvevåbnets indkøb af nye fly fik stor prioritet og dernæst, at udarbejdelse af typekrav, projektering og derefter konstruktion af skibe tager meget lang tid i forhold til de tidsrum, der kræves for indkøb af materiel til Hæren og Flyvevåbnet.

I 5-års-planen forudsættes betydeligt større beløb, end i første 5-års-periode, bl.a. begrundet med førnævnte lavere tildeling i foregående program. Planen omfatter fuldførelsen af første periodes nybygninger samt påbegyndelse af yderligere strengt nødvendig erstatningsbygning. Herudover indgår som sædvanlig ammunition samt andre anskaffelser til modernisering af eksisterende enheder. Lægges tallene sammen og sammenholdes med de beløb, der forventes til rådighed, vil det ses, at den procentdel, som Søværnet gennemsnitlig er berettiget til, overskrides. Det er derfor muligt, at der må skæres lidt på ønskemålene, afhængig af den samlede prioritering.

For den sidste 10-års-periode kan jeg endnu ikke give detaljerede oplysninger, men Søværnskommandoen fortsætter med planlægningen af materielanskaffelser under hensyntagen til gældende styrkemål og materiellets levetid samt under hensyn til den tekniske udvikling og heraf evt. følgende justeringer. Det bør naturligvis undgås, at der igen opstår et stort foreldelsesproblem på en gang i lighed med de problemer, som vi nu gentagne gange har mødt, men dette er jo først og fremmest en sag af politisk-økonomisk natur.

Figur 8 viser de større materielanskaffelser, Søværnskommandoen påregner iværksat i den sidste 10-års-periode.

Selv om der i planerne er anført forskellige type- og klassebetegnelser, betyder dette selvfølgelig ikke, at Søværnet inden for hele det skitserede åremål er bundet til disse. Søværnskommandoen agter som sagt at følge den tekniske udvikling og vurdere om og når, ændringer i de forskellige skibstyper og - klasser er ønskelige - og praktiske.

Det bør her desuden nævnes, at Regeringens 2% spareplan også gælder investeringsområdet; selv om Forsvaret nominelt skulle ende med at få 400 mill.kr. om året, baseret på april 1967-prisniveauet, er forholdet i virkeligheden, at beløbet opreguleres i takt med stigningen i prisindekset og derefter trækkes de 2% fra. Dette betyder for øjeblikket en relativ nedgang på 8-9 mill.kr. om året, hvilket givetvis vil kunne mærkes i det lange løb.

Selv om situationen økonomisk set er meget anspændt, skulle der dog under hidtil benyttede forudsætninger og ved fornuftig planlægning

././.

være håb om, at Søværnet efterhånden omend ikke hurtigt kan komme op på sine styrkemål uden at skulle anskaffe materiel, som er uacceptabelt. Men der vil ikke være råd til at foretage så talrige og hyppige moderniseringer, som vi hidtil har praktiseret, og ting, som nok kan findes forskellige, men ikke er strengt nødvendige, vil ikke kunne anskaffes.

Imidlertid vil jeg gerne understrege, at såfremt det planlagte investeringsniveau holdes, vil Søværnet gradvist komme i en bedre situation, end det siden krigen har været i, og dette må hilses med tilfredshed. Problemet for os vil som sagt være at økonomisere med de midler, vi tildeles, og fortsat virke for dispositioner på langt sigt, således at det bedste resultat til enhver tid opnås.

Torpedobåds- og fregatprojekt.

Jeg vil dernæst omtale de nybygningsprojekter, som er de første, der er foreslået under den nye investeringsplan. Søværnskommandoen har i længere tid planlagt bygning af 8 torpedobåde til erstatning af vores 6 af FLYVEFISKEN-klassen og til supplerende for at nå styrkemålet. Efter langvarige drøftelser af typekrav m.v. er der nu udarbejdet et bevillingsprojekt, som er forelagt Forsvarsministeriet til principgodkendelse, således at de første ordrer på komponenter til disse enheder evt. kan placeres i finansåret 1969/70. Vi ved endnu ikke, om forhandlingerne om en ny forsvarslov kan forsinke forslaget, men vi håber det bedste.

~~Forudsat uforsinket behandling, vil figur 9 vise den omtrentlige tidsplan for projektet. Figur 9 viser disponering for bygning af 8 torpedobåde.~~

Planlægningen baserer sig på det direktiv, at bådene udstyres med materiel, som vides færdigudviklet, at de skal afleveres fuldt færdige, og at byggetiden skal være så kort som praktisk muligt. Derfor er det forudsat, at de komponenter bestilles først, som har længst leveringstid, ~~og på basis heraf samt de forudsatte byggetider m.v. er diagrammet lavet. Til venstre vises tid for udarbejdelse af typekravene m.v. og dernæst følger de andre led i processen i rækkefølge.~~ Dersom programmet holder, vil de første 2 nye torpedobåde tilgå Flåden i efteråret 1973 med tilgang af 2 om året, og de sidste kan leveres i 1976. Terminerne er baseret på, at Orlogsværftet bygger, hvilket af mange grunde er ønskeligt, men det kan endnu ikke siges, om denne forudsætning holder.

En foreløbig skitse af torpedobåden viser, at den, hvad skroget angår, er baseret på den svenske SPICA II-klasse, idet vi håber at få licens til at bygge efter dette projekt. ~~(Fig. 1)~~ Tonnage fuldt udrustet er ca. 230 tons, men i øvrigt er der en del forskelle mellem den projekterede

././.

svenske torpedobåd og den tilsvarende danske. Således påregnes det danske radar- og ildledelsesudstyr at blive anderledes end det svenske, hvortil kommer

at der i den danske båd installeres krydsfart- og manøvedieselmotorer, hvilket svenskerne undlader. Valget af kanontype er ikke fastlagt, men står mellem en italiensk 76 mm kanon eller en svensk 57 mm Bofors kanon. Afgørelse træffes næppe før de tyske prøveresultater med den italienske pjece officielt foreligger.

Der er ikke i projektet taget hensyn til missiler, da der endnu ikke på markedet er missilsystemer, som Søværnet er helt sikker på at kunne gå ind for. Konstruktionen af bådene ville blive ret stærkt forsinket, såfremt pålidelige og komplette oplysninger om missilsystemer skulle afventes, hvilket Søværnskommandoen ikke kunne acceptere. Men det er dog nogenlunde sikkert, at visse mindre overflademissiler vil kunne installeres i bådene, såfremt dette alt taget i betragtning senere bliver ønskeligt.

Med hensyn til erstatning for TRITON-klassen er der nu nedsat et udvalg, som på grundlag af nærmere retningslinier skal fremsætte forslag til endelige typekrav, der senest skal foreligge i august måned d.å., idet der, hvis denne frist ikke overholdes, er risiko for, at bevillingsprojektet ikke bliver rettidigt færdigt i forhold til planens tidsramme ~~figur 11~~.

Dette skyldes, at det ikke med sikkerhed kan garanteres, at Folketingets Finansudvalg når at tage stilling til et bevillingsandragende i et bestemt finansår, med mindre dette andragende forelægges inden Udvalgets sommerferie. Søværnskommandoen må derfor søge sine bevillingsandragender indsendt umiddelbart efter finansårets begyndelse, d.v.s. i april-maj måned hvert år.

Jeg skal i øvrigt ikke gå i detaljer med hensyn til dette projekt, da Selskabet på næste torsdag har en gennemgang og drøftelse af de retningsgivende typekrav på dagsordenen.

Missiler.

På materielplanen er også optaget luftmålsmissiler til PEDER SKRAM-klassen. Dette missilsystem, som Danmark i samarbejde med USA, Norge og Italien er i færd med at udvikle, er det såkaldte SEA SPARROW-missilsystem. Efter enkelte indledende vanskeligheder synes arbejdet nu at være i en rolig gange, og det forventes, at første system kan leveres til Søværnet i efteråret 1972 med påfølgende installation i en af fre-

././.

gatterne. De øvrige anlæg vil følge kort tid derefter. Det skal dog indskydes, at Forsvarsministeriet indtil videre kun har benyndiget Søværnet til at deltage i udviklingsarbejderne, hvorfor sagen må rejses på ny, når produktionen går i gang.

Hvad angår overflademissiler, er forholdene som før sagt ikke så lyse, idet der i dag ikke eksisterer et vestligt operationsklart missil som tilfredsstillende alle vore fordringer. Der er her tale om en alvorlig mangel, som forhåbentlig kan elimineres indenfor de kommende 10 år.

Byggevirksomhed i land.

Hvad angår byggevirksomheden i land, er forholdene heller ikke så lyse, som det kunne ønskes, thi byggemidlerne er fuldt optaget for indeværende finansår, og næsten fuldt optaget for det kommende finansår, således at der næppe kan forventes igangsat større anlægsarbejder for ordinære midler for finansåret 1970/71.

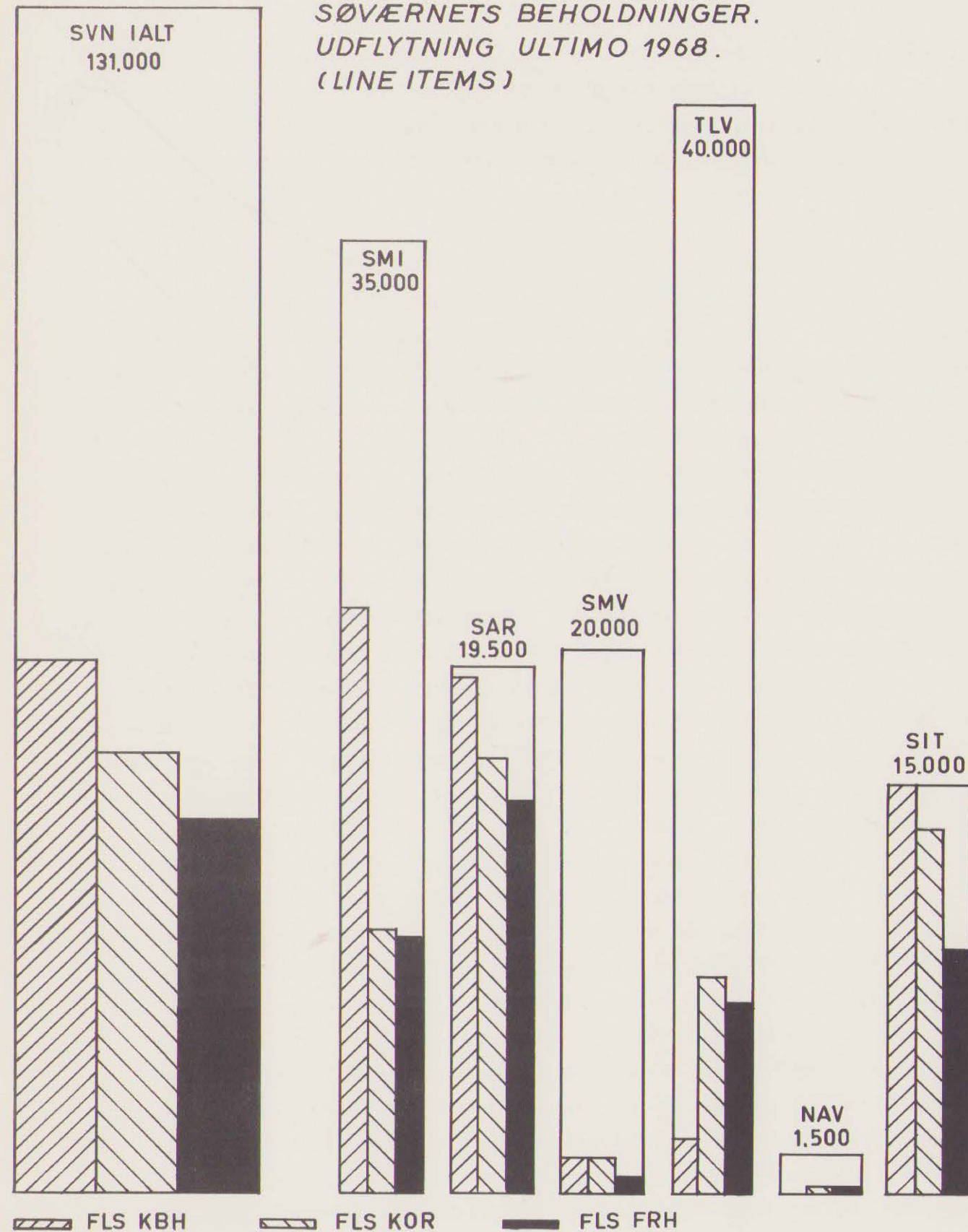
Meget vigtigt er det at få etableret Søværnets Materielkommandos centraladministration indenfor ét bygningskompleks. Før dette sker, høstes der nemlig ingen fordel af den igangsatte rationalisering. Søværnskommandoen har peget på Søartilleriets gamle administrationsbygning kombineret med det gamle arsenal og Proviantmagasinet, og et andragende om bevilling af de nødvendige ca. 4 mill.kr. er forlængst indsendt. Imidlertid har det fra politisk side rejste spørgsmål om udflytning udover det oprindeligt planlagte til flådestationerne Frederikshavn og Korsør samt til Torpedostation Kongsøre forsinket hele projektet - og dermed de påregnede gevinster - idet Forsvarsministeriet længe har tøvet med at tiltræde de velforberedte planer.

Særlig vigtig er desuden sanering af beboelsesfaciliteter på Marinekaserne København samt sanering af en del bygninger for Slædepatrulje SIRIUS og etablering af et idrætsanlæg med gymnastiksal i Frederikshavns-området. Blandt andre påtrængende ønsker er et NBC-øvelsesanlæg på Holmen samt idrætsanlæg i Korsør, men det må nok forudses at ville tage nogen tid, før disse projekter kan igangsættes.

For imidlertid at få gennemført nogle mindre, men nødvendige bygge- og anlægsarbejder, bl.a. af hensyn til den igangværende rationalisering, har Søværnskommandoen fået iværksat forskellige projekter på driftsbudgettet. Dette gælder installation af et CONVEYOR-system på Flådestation København, reetablering af bomspærringen ved Flådestation København, sanering af kursusinstitutionens beboelsesfaciliteter i Lynæs samt reparation og brolægning af vejen i Grønnedal. Endelig er det også forudset at ombygge Marinekasernen på Kystværnsvej i Århus af driftsmidlerne, så-

././.

SØVÆRNETS BEHOLDNINGER.
UDFLYTNING ULTIMO 1968.
(LINE ITEMS)

ledes at denne kan tages i anvendelse som hovedkvarter for Søværnets operative Kommando.

Søværnets Materielkommandos udflytning.

Det vil nu være naturligt at omtale udflytningsproblemet til vore flådestationer. Som det vil erindres, har forholdet efter etableringen af flådestationerne i Korsør og Frederikshavn været, at disse nye flådestationer er taget i brug i ret langsomt tempo, og rådig kapacitet er endnu til stede.

Som det ses af figur 12, er der dog i de senere år foregået en ret livlig udflytning hvad angår forsyningsgenstande fra de tekniske institutioner til alle 3 flådestationer. Endemålet for udflytningen er, at alle forsyningsgenstande - undtagen egentlige værkstedsbeholdninger - skal henføre under flådestationerne, hvorfra brugerne rekvirerer.

Det ses, at Flådestation København stadig har et betydeligt større antal forsyningsgenstande, end de 2 andre flådestationer; det skyldes, at Søværnets hovedværksteder stadigvæk er beliggende i København, men med yderligere værkstedsudflytning vil et stort antal forsyningsgenstande automatisk følge med, og endnu større spredning vil opnås.

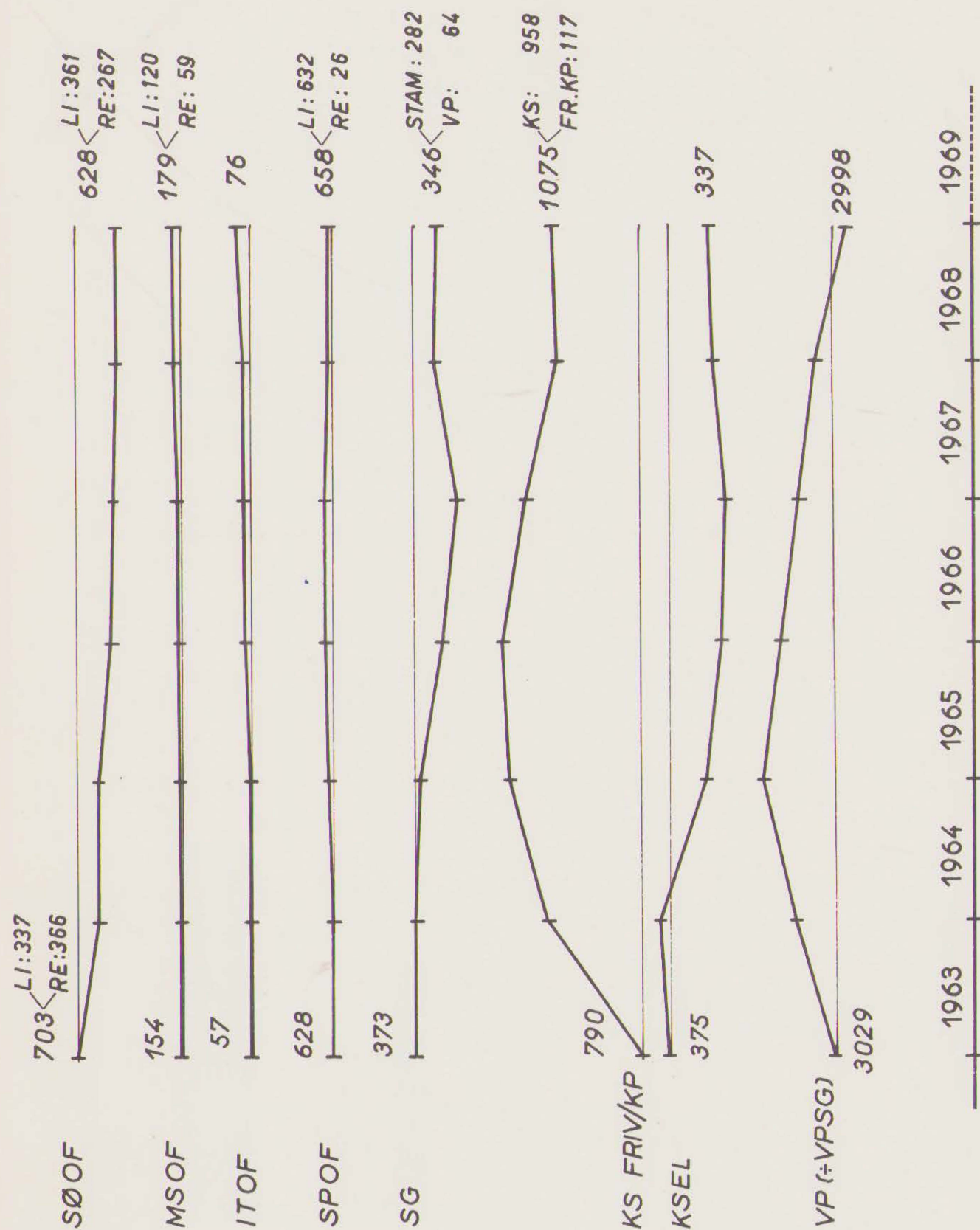
Søværnskommandoen udgav i foråret 1968 - i overensstemmelse med stedfundne undersøgelser - et direktiv til Søværnets Materielkommando om, at de forhåndenværende værksteder i de 2 flådestationer skulle udnyttes mest muligt uden større bygningsmæssige ændringer. Herved kunne der lægges ud til ca. 100 mand i alt i de 2 flådestationer. Dette program er efter politisk ønske udvidet indenfor rammerne af det beredskabsmæssigt forsvarlige, og der regnes nu med at udflytte en arbejdsmængde skønmæssigt svarende til det dobbelte antal beskæftigede i løbet af et par år. Men forudsætningen herfor er, at der skaffes dækning for investerings- og flytteudgifter på omkring 10 mill.kr. I dette beløb er også medregnet opførelsen af anlæg til nye torpedoer i Torpedostation Kongsøre.

Der er nedsat et særligt ministerudvalg til behandling af planerne for Søværnets udflytning, og det er mit indtryk, at dette udvalg er indforstået med de nu reviderede planer.

Der må regnes med mindst 18 måneder til etableringen af Søværnets Materielkommandos centraladministration i dertil indrettede bygninger. Den kan derfor næppe forventes at være færdigetableret før i slutningen af 1970 og måske endda senere, medens der oprindeligt var regnet med sidst i 1969.

SØVÆRNETS MILITÆRE PERSONEL

pr. 1. Jan. 1963-69

PERSONEL.

På personelområdet er situationen præget af, at Søværnet som de andre værn står over for forandringer af personelstruktur og uddannelse med tilpasningsproblemer, der som følge af den stærke udvikling på mange områder i og uden for Søværnet er nødvendige for at sikre tjenestens effektivitet samt en forsvarlig økonomi og personellens trivsel.

Personeludviklingen over de sidste 6 år viser, at der efter nogle år med betydelige nedgange nu spores en tendens til bedring af situationen. Når situationen alligevel er anspændt, har dette flere årsager. (figur 13)

For det første må det erkendes, at tilgangen til visse personelgrupper og tjenestegrene stadig er utilfredsstillende. Det gælder først og fremmest stampersonellet, hvor specielt manglen på konstabler og sergenter af radiotjenestegrenen er særdeles kritisk, men også antallet af konstabelelever af operatørlinien, der fortsætter udover prøvetiden og af overkonstabler af operatørliniens dækstjenestegren, som efter første kontrakt søger optagelse på Sergentskolen, er utilstrækkeligt.

I den senere tid har der været sporet nogen bedring på sidstnævnte område, hvilket dels kan forklares ved de ringere konjunkturer på det civile arbejdsmarked, men måske også ved forventningerne til en ny personelstrukturs muligheder. Der er imidlertid al mulig grund til at understrege, at der fra alle sider må sættes ind på gennem effektiv uddannelse, rationel anvendelse og korrekt behandling af stampersonellet at gøre dets tjeneste og vilkår så tilfredsstillende, at det forbliver i tjenesten.

En anden årsag til, at personelsituationen er stram, er at opgaverne ikke mindst for officerspersonellet er blevet mere og mere personelkrævende.

Endelig må det ikke glemmes, at den nedsættelse af arbejdstiden, der er gennemført i Forsvaret som konsekvens af arbejdstidsnedsættelsen på det civile arbejdsmarked, repræsenterer et meget betydeligt antal tabte manddage, som må opvejes ved en øget "produktivitet".

For at opnå en rationel udnyttelse af de samlede personelressourcer arbejdes der i "Søværnets Bemandingsudvalg" på at tilvejebringe den fuldstændige bemandingsoversigt, som skal danne grundlaget for behovsopgørelser og personelplanlægning.

Sideløbende hermed udarbejdes stillingsbeskrivelser og klassificering bl.a. med henblik på indførelse af EDB i personeladministrationen, ligesom materiale skal anvendes ved arbejdsvurderinger og de rationali-

././.

seringsundersøgelser, der må gennemføres for på længere sigt at fastholde en god personeløkonomi.

Behovet for ajourført bemandingsoversigt og behovsopgørelse er yderligere forstærket af, at den skal kunne danne grundlag for opbygningen af den nye personelstruktur, der i overensstemmelse med det af Personeludvalget af 14. januar 1964 fremsatte forslag er indarbejdet i forslaget til lov om Forsvarets personel, der nu er til behandling i Folketinget.

Søværnskommandoen er i princippet gået ind for en personelstruktur, der omfatter 2 tjenestemandsansatte officerskategorier, betegnet som officerer af A- og B-linien, en i forhold til nu reduceret reserveofficersgruppe og en sergentgruppe samt for en ændret arbejdsområdefordeling, der kan skabe tilfredsstillende advancements- og arbejdsvilkår for alle grupper. For sergentgruppens vedkommende påregnes en udvidelse og ændring af nuværende seniorsergentordning.

En forudsætning for gennemførelsen af den nye personelstruktur er en revision af uddannelserne, således at de forskellige personelgrupper bliver fuldt kvalificerede til at overtage de nye arbejdsområder.

Dette gælder især for 2 officerskategorier, og der er da også sideløbende med arbejdet i "14-Januar-Udvalget" i "Søværnets Skole- og Uddannelsesråd" udarbejdet skitseplaner for disse uddannelser, hvorved der er taget hensyn til den nye strukturs arbejdsområdefordeling.

Forslagene er godkendt af Søværnskommandoen og fremsendt til Forsvarsministeriet, hvorfra de har været til udtalelse i "Udvalget vedrørende Befalingsmandsuddannelsen og arbejdsklimaet i Forsvaret". I sin 6. delbetænkning har Klimaudvalget fremsat sine bemærkninger til skitseplanerne, og Udvalget har bl.a. støttet den foreslåede forlængelse af uddannelsestiden på de 2 officerskoler til henholdsvis $4\frac{1}{2}$ og $2\frac{1}{2}$ år.

Forsvarsministeren har imidlertid ikke ment at kunne gå ind for længere varighed end respektive $3\frac{1}{2}$ og 2 år, hvilket fremgår af forslaget til Personelloven. Søværnskommandoen har i sine bemærkninger til loven fastholdt, at tidsrammerne bør fastsættes som foreslået i skitseplanerne og har argumenteret udførligt herfor.

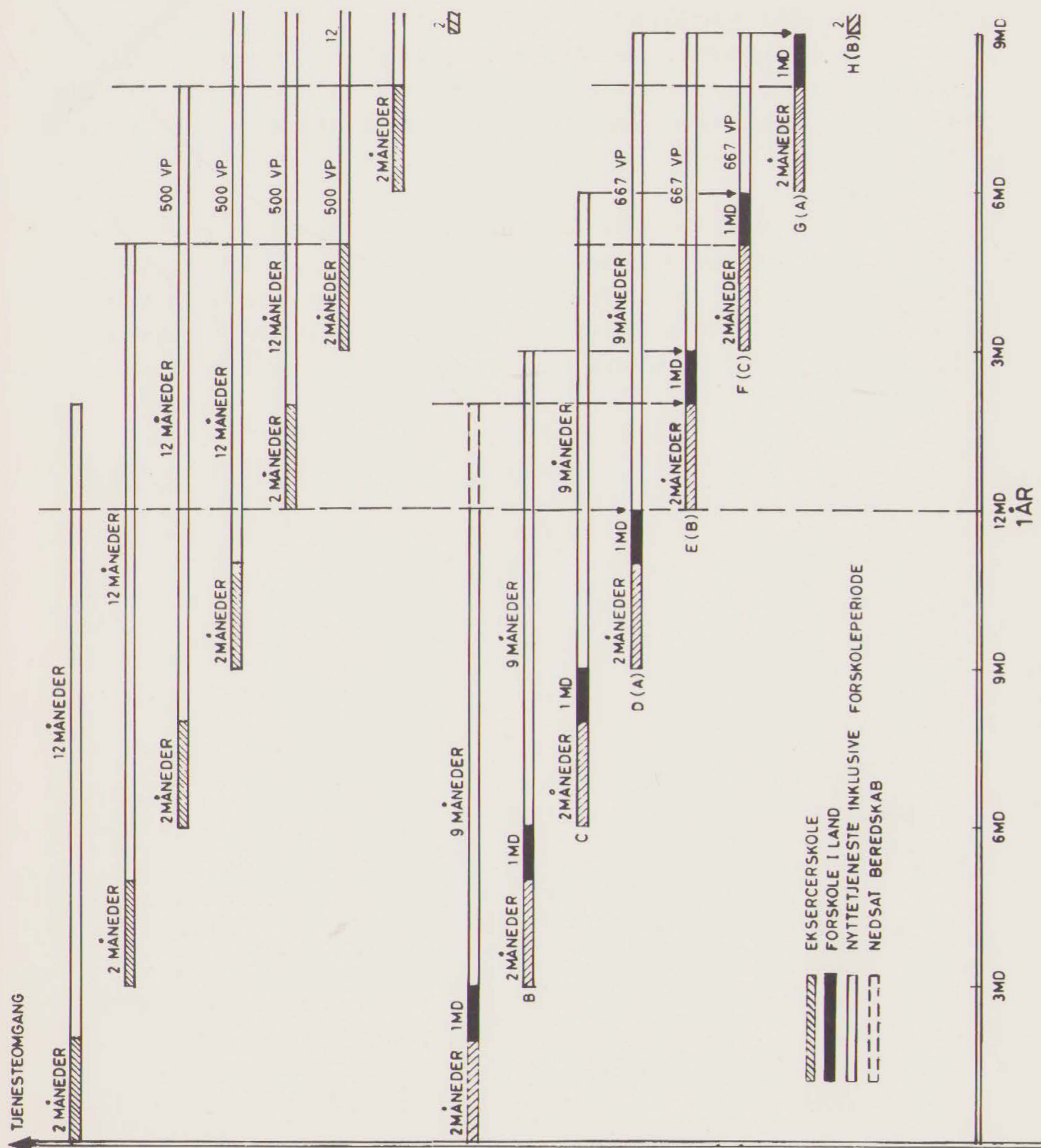
Uanset hvad resultatet bliver, er der tale om en nok så gennemgribende revision af uddannelsesplanerne for, at de kan tilgodese såvel udviklingen inden for søkrigsvåbnene og deres anvendelse, som den meget stærke udvikling inden for det pædagogiske område i almindelighed og specielt for så vidt angår de videregående og højere uddannelser i samfundet.

Spørgsmålet om en koordineret planlægning og gennemførelse af officerernes efteruddannelse er en opgave, der også trænger sig på. Som

././.

14 OG 12 MÅNEDERS TJENESTETID

(BASERET PÅ EN ÅRLIG GENNEMSNITSINDKALDELSE PÅ 2500 VP)

bekendt, er stabsuddannelsen ved Forsvarsakademiet nu etableret, og for tiden gennemgår det andet hold linieofficerer et 8 måneders stabskursus. Vi har foreløbig gode erfaringer med dette kursus.

Der er fornylig indledt forhandlinger med Forsvarsakademiet vedrørende den teknisk-videnskabelige uddannelse af linieofficerer i alle 3 værn. For Søværnets vedkommende vil en sådan uddannelse give mulighed for at erhverve sig teknisk viden som basis for at bestride ledende stillinger inden for vore specialer, og som grundlag for gennemgang af højere teknisk uddannelse, f.eks. på udenlandske kurser. Samtidigt må denne uddannelsesmulighed også vurderes i relation til den kommende tekniske A-officersuddannelse ved Søværnets Officersskole. Søværnskommandoen har endvidere fremsat forslag til en efteruddannelse af maskinofficerer af linien.

Herefter et par ord om tjenestetiden.

Forsvarsministeriet har i november 1968 meddelt, at Regeringen har truffet beslutning om, at tjenestetiden skal fastsættes til 12 måneder for menigt personel til pligtig tjeneste i samtlige værn og korps.

Søværnskommandoen er samtidigt anmodet om forslag til, dels for hvilke indkaldelseshold en nedsættelse af tjenestetiden tidligst kan få virkning, dels hvilke foranstaltninger, d.v.s. ændringer i indkaldelsestidspunktet og tjenesteomgang m.v., der vil være nødvendige i forbindelse hermed, således at nedsættelsen får mindst mulig indvirkning på beredskabet.

I Søværnskommandoens besvarelse er der henvist til en nedsættelses uheldige konsekvenser for uddannelse og beredskab. Den reelle afkortning af uddannelsestiden kommer til at betyde ringere uddannelse, især for skibsbesætninger som et sælet hele, og de enkelte værnepligtige kan ikke opnå samme rutine og tilvænnning til søen som nu, men Søværnskommandoen har speciel peget på de problemer, der opstår ved, at tjenesteomgangen med 2 måneders grunduddannelse på Søværnets Eksercerskole og 12 måneders videre uddannelse og nyttetjeneste slås i stykker, hvorved en naturlig årsrytme i uddannelsen ikke længere kan følges.

Der opstår derfor problemer med tilrettelæggelse af en rationel tjenesteomgang, hvilket fremgår af figur 14.

Søværnskommandoen har undersøgt en række muligheder for løsning af disse problemer og fundet at måtte bevare de nuværende faste kvartalsvise indkaldelser og deraf følgende kvartalsvise udskiftninger af de værnepligtige.

././.

Den nuværende grunduddannelse på Søværnets Eksercerskole tænkes bevaret, men da afslutningen af en 2 måneders eksercerskole falder en måned før hjemsendelsestidspunktet for det hold, der skal afløses, og da der så godt som ingen steder hverken i skibene eller i land kan overbringes overtallige værnepligtige, vil det være nødvendigt at påbegynde forskoleuddannelse i Auderød.

En arbejdsgruppe med representation fra Søværnets operative Kommando, Søværnets Eksercerskole og Søværnsstaben, undersøger de med tjenestetidsnedsættelsen forbundne problemer og skal fremsætte forslag til de nødvendige foranstaltninger.

Det kan på nuværende tidspunkt ikke siges, hvornår nedsættelsen af tjenestetiden vil blive gennemført, men det vil uundgåeligt medføre overgangsvanskeligheder, der yderligere vil svække beredskabet, indtil det hele er faldet på plads.

Alt i alt har Søværnskommandoen selvsagt alvorligt beklaget, at det ikke har været muligt at bibeholde den 14 måneders tjenestetid, der dels gav den nødvendige tid til at uddanne enkeltmand og besætninger, dels muliggjorde en rationel udnyttelse af tjenestetiden i forbindelse med det årligt fastlagte sejl- og øvelsesprogram.

Vedrørende samarbejdsordningen, der indførtes ved lov den 1 januar 1968, skal jeg oplyse, at Søværnskommandoen ud fra den foreløbige rapportering fra kontaktudvalgene m.v. kan konstatere, at samarbejdsordningen nu er godt i gang på Søværnets tjenestesteder.

Jeg vil understrege, at samarbejdsreglernes gennemførelse er en del af chefansvaret, men samtidigt vil jeg også pege på, at ordningens videre udvikling kun sker, såfremt alle implicerede er villige til aktivt at gå ind i et samarbejde under den fælles målsætning, der er udtrykt i lovens § 1 vedrørende effektivitet og trivsel.

Jeg havde ved et seminar, der blev afholdt i december 1968 for en række overordnede chefer, lejlighed til at drøfte disse forhold, og det er mit indtryk trods kritik af den gældende lovs administrative bestemmelser, at der er grobund for en ændring af vore egne opfattelser, ikke blot til samarbejdsbestemmelser, men også til forhold, der vedrører ledelsesprincipper, disciplin og omgangsformer.

Vurderer man udviklingen i og uden for Forsvaret, tror jeg, man må fastslå, at bestræbelserne for et bedre samarbejde indenfor respektive tjenestesteder må bygge på, at den interne kommunikation mellem ledelse og personel stadig forbedres og udbygges, herunder specielt at der gives en mere alsidig og åben information om aktuelle forhold og problemer og ikke mindst at kommunikationen føres til bunds.

././.

AFSLUTNING.

Den orientering, jeg her har givet, turde vise, at Søværnet står midt i og over for vanskelige opgaver, skelsættende afgørelser og betydelig arbejdsmængde. Hverdagen er på mange måder præget af den usikkerhed, som altid følger med store forandringer, og det kan være svært for den enkelte at følge med og se mening og sammenhæng i alt det, der sker.

Vi oplever en tid med voldsom udvikling på så at sige alle områder, og meget tyder på, at denne udvikling vil accellerere i den resterende del af vort århundrede, hvad enten vi så kan lide det eller ej. Søværnet kan ikke være uberørt heraf.

Udvikling betyder fortsat tilpasning til nye forhold og dermed stadige forandringer. Vi må derfor indstille os på fortsat at skulle lede og administrere forandringer.

I denne situation er det vigtigt, at vi midt i al dagens besvær er i stand til at se længere end blot til i morgen, men kan se frem mod de mål, der skal nås. Det er vigtigt, at vi ikke lammes af problemer og arbejdspress, men med energi yder den nødvendige indsats. Dette bør ske i et godt og konstruktivt samarbejde, således at vi kan opretholde et effektivt søforsvar til sikring af vort lands eksistens og vitale maritime interesser.